

Selçuk ve Uğurlu

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Klasik Osmanlı Saray müziği ile ilgili en önemli saptamayı 'Meşk Olmadan Aşk Olmaz' isimli son yapıtı yeni yayımlanan Cem Behar yapmıştır. Benim de içtenlikle katıldığım görüşüne göre bu müzik bütün bütüne

bitmiştir. Onun 'ihyası' ancak mevcut birikimin saptanması ve korunmasıyla mümkündür. O müziğin icrası da elbette bu cümledendir.

Böyle bir anlayışın ve yönelimin çok önemli bir sonucu olacaktır. Günümüzde olduğu üzere klasik saray müziğinin ideolojik bir yönelimle ele alınması ve dolayısıyla da saptırılması söz konusu olmaktan çıkacaktır. Kuşkusuz her anlayış özünde ideolojiktir. Değirmek istediğim müziği önsel (a priori) olarak kuşatan ve onun önüne geçen bir tercihtir. Çünkü bugün 'bizim müziğimiz' düşüncesiyle ve bu müziğin hâlâ sürmekte ya da sürdürülebilir olduğu iddiasıyla klasik müzik, yapılan eklemelerle yozlaştırılmaktadır. Oysa o sayfa erken yirminci yüzyılda bile değil, geç 19.

yüzyılda kapanmıştır. Bu değerlendirmeyi yaparken tabii bütün zorlamalarına karşın Hacı Arif Bey ekolünü de işin içine katıyorum. Ondan sonrası yalnızca makamsal yapıya gösterilen bir özen dikkatini mahfuz tutarak müziği kendisine ait olmayan değerlerle iç içe geçirmektir. Çok beğenilen 1940'lar müziğinin tüm hassasiyetine rağmen, sistemi nereye çektiği, bırakınız her şeyi, bugünkü radyo anlayışına bakarak bile saptanabilir. Bana kalırsa bu temel kavramları göz önünde bulundurmamak ve onları ödünsüz temellendirmek koşuluyla günümüz müziğini bütünüyle başka ve kendisine ait koşullar etrafında gelişen yepyeni bir alan olarak ele almak gerekir.

Aradaki ayrışmayı tefrik edebilmek için yapılması gereken başta belirttiğim husustur: Bu müziğe dönük akademik yapıyı oluşturmak. Henüz tarihi yazılmamış, çözümlenmesi yapılmamış, kayda geçirilmemiş bir alan olan bu müziği iç dengesine kavuşturmak belki de atılması gereken tek adımdır. Örneğin, Kalan Müzik Yapım'ın geçenlerde yayınladığı bir kasetle, benim gecikmiş olarak ve ancak değerli dostum Fahri Aral'ın unutulmaz katkısı sonucunda edindiğim iki kayıt bu yönde alınması gereken önlemlere örnek oluşturabilir.

Bunların ilki yeni bir Münir Nurettin Selçuk albümüdür. Münir Bey'in 1930'larda konservatuvar için klasik repertuvarın en ağır bestelerini plak yaptığı biliniyordu. Fakat ulaşılmaması olanaksızdı. Kalan Müzik çıkardığı son kasette bu yapıtlardan sekiz tanesini ve ayrıca Dede Efendi'nin Beyati Mevlevi ayininin Selçuk icrasını bir araya getiriyor. Öteki kayıt ise, anlaşılan, değindiğim yapıtın oluşturulmasına da katkıda bulunmuş Amerika'daki Sema Vakfı'nın gerçekleştirdiği bir Meral Uğurlu çalışmasıdır. Meral Uğurlu artık sayıları yok denecek kadar azalmış bir klasik müzik icracısıdır. Yetişmesinde son kuşağın en ciddi isimleri ve Münir Nurettin de etkili olmuştur.

Klasik müziği anlamak her zaman ve her bağlamda zordur. Osmanlı müziğinin bu açıdan kimi özgün boyutları olmasına karşın bu gerçek değişmez. O müziğin geniş bir kitle tarafından, hele şimdi, alımlanmasını beklemek safdilliktir. Akademi kavramı ve onun doğallıkla içerdiği seçkin ve dışlayıcı tavır tam da bu noktada devreye girmektedir. Bu iki yapıtı dinleyince insan, Dede'nin Buselik yürük semaisiyle seslendirdiği sözlerden başka bir şey düşünemiyor. 'Dehrolmada bu sur ile mahmur-u meserret.'